

Russell Tribunal on Palestine

With the support of
The Bertrand Russell Peace Foundation Ltd

CONCLUSIONS DEL TRIBUNAL RUSSELL

SOBRE PALESTINA

I sessió de Barcelona Barcelona

1-3 de març de 2010

ORIGINAL: Anglès

Aquesta sessió del Tribunal Russell sobre Palestina ha estat organitzada per:

El Comitè Internacional Organitzador (CIO): Ken Coates, Pierre Galand, Stéphane Hessel, Marcel-Francis Kahn, Robert Kissous, François Maspero, Paulette Pierson-Mathy, Bernard Ravenel, Brahim Senouci i Gianni Tognoni, i per la seva secretaria internacional: Frank Barat i Virginie Vanhaeverbeke. Contacte: <trp_int@yahoo.com>

El Comitè Nacional de Suport a Barcelona. Contactes: Giorgio Mosangini i Martí Olivella <info@tribunalrussell.org>

Els Comitès Nacionals de Suport d'Alemanya, Bèlgica, França, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Portugal, El Regne unit i Suïssa.

El Comitè Internacional Organitzador del Tribunal Russell sobre Palestina expressa el seu agraïment a l'Ajuntament de Barcelona i a la Generalitat de Catalunya pel seu suport, així com a totes les persones i organitzacions que han possibilitat la celebració d'aquesta primera sessió de Barcelona del Tribunal Russell sobre Palestina.

“El perill de fer-nos immunes al que és inacceptable.” (F. Wurtz)

“Que aquest tribunal eviti el crim de silenci.” (B. Russell)

Redactor: Pierre Galand

Organising Committee K. Coates | P. Galand | S. Hessel | M-F. Kahn | R. Kissous | F. Maspero | P. Pierson-Mathy | B. Ravenel | B. Senouci
Secretariat / information Brussels | Forum Nord Sud | 115, rue Stévin | B | 1000 Brussels | Belgium | Tel. fax + 32 (0)2 231 01 74 |
Paris | T.R.P. | 21 ter Rue Voltaire | 75011 Paris | France | **London** | The Bertrand Russell Peace Foundation | 112 Church Street | Maltock |
Derbyshire DE4 3BZ UK ■ **Email** | trp_int@yahoo.com | **Bank account** | IBAN: BE92 7330 3871 2023 // BIC: KREDBEBB

Aquestes són les conclusions del jurat de la sessió de Barcelona del Tribunal Russell sobre Palestina. Els seus continguts, tanmateix, es sotmetran a l'habitual procés d'edició i correcció abans que es faci pública la versió definitiva.

1. Reunit a Barcelona de l'1 al 3 de març de 2010, el Tribunal Russell sobre Palestina (d'ara endavant, TRP), compost pels membres següents:

- Mairead Corrigan Maguire, premi Nobel de la Pau el 1976, Irlanda del Nord;
- Gisèle Halimi, advocada i ex ambaixadora de la UNESCO, França;
- Ronald Kasrils, escriptor i activista, Sud-Àfrica;
- Michael Mansfield, advocat i president de l'Haldane Society of Socialist Lawyers, Gran Bretanya;
- José Antonio Martín Pallín, magistrat emèrit de la Sala II, Tribunal Suprem, Espanya;
- Cynthia McKinney, ex congressista i candidata a la presidència el 2008, Partit Verd, Estats Units;
- Alberto San Juan, actor, Espanya;
- Aminata Traoré, escriptora i exministra de Cultura, Mali;

ha adoptat aquestes conclusions, que comprenen els punts següents:

- Creació del Tribunal **(I.)**
- Mandat del TRP **(II.)**
- Procediment **(III.)**
- Admissibilitat **(IV.)**
- Fonament **(V.)**
- Continuació del procediment **(VI.)**

I. Creació del Tribunal

2. El TRP és un tribunal de consciència internacional de base ciutadana que sorgeix com a resposta a les reivindicacions de la societat civil. Durant els últims anys, i especialment arran de l'incompliment de l'Opinió Consultiva del 9 de juliol de 2004 de la Cort Internacional de Justícia (d'ara endavant, CIJ), relativa a la construcció per part d'Israel d'un mur en Territori Palestí Ocupat, de la Resolució ES-10/15 de l'Assemblea General de les Nacions Unides (d'ara endavant, AGNU), adoptada el 20 de juliol de 2004, relativa a l'aplicació d'aquesta Opinió Consultiva, així com després de l'important deteriorament de la situació que va seguir a l'atac a Gaza (desembre de 2008 – gener de 2009), s'han creat comitès en diversos països per fomentar i donar suport a una iniciativa ciutadana a favor dels drets del poble palestí.

3. El TRP s'inscriu, amb el mateix esperit i seguint les mateixes normes de rigor, en la línia del Tribunal que va crear l'eminent pensador i filòsof Bertrand Russell sobre Vietnam (1966-67) i del Tribunal Russell II sobre Amèrica Llatina (1974-76), organitzat per la Fundació Internacional Lelio Basso pel Dret i l'Alliberament dels Pobles.

4. Entre els membres del seu Comitè Internacional de Suport hi figuren premis Nobel, un exsecretari general de les Nacions Unides, dos ex caps d'Estat, unes altres persones que han exercit altes funcions polítiques i nombrosos representants de la societat civil, com a escriptors, periodistes, poetes, actors, realitzadors, científics, professors, advocats i magistrats (vegeu annex).

5. El marc de referència jurídic del TRP és el del Dret internacional públic.

6. La tasca del TRP es desenvoluparà en diverses sessions. El TRP va celebrar la seva primera sessió els dies 1, 2 i 3 de març a Barcelona, on va ser acollit i recolzat pel Comitè Nacional de Suport i l'Ajuntament de Barcelona, sota la presidència d'honor de Stéphane Hessel.

II. Mandat del TRP

7. El TRP parteix del fet establert de que alguns aspectes de la conducta d'Israel ja han estat considerats com a violacions del Dret internacional per diversos organismes internacionals, com ara el Consell de Seguretat de les Nacions Unides, l'AGNU i la CIJ (*infra* párr. 17). La qüestió sotmesa pel Comitè Internacional Organitzador al TRP consisteix a determinar si les relacions de la Unió Europea (d'ara endavant, UE) i els seus Estats membres amb Israel constitueixen fets il·lícits en virtut del Dret internacional, i en cas afirmatiu, quines són les implicacions pràctiques i les mesures que podrien implementar-se.

8. En aquesta sessió, el TRP es centrarà en les sis qüestions següents:

- el principi del respecte del dret del poble palestí a la lliure determinació;
- les colònies d'assentament i el saqueig dels recursos naturals;
- l'annexió de Jerusalem Est;
- el bloqueig de Gaza i l'operació 'Plom Fos';
- la construcció del Mur en el territori palestí ocupat;
- l'Acord d'associació entre la UE i Israel.

III. Procediment

9. El Comitè Organitzador va plantejar les sis qüestions citades a experts escollits pels seus coneixements factuais de la situació.

En compliment del principi de contradicció, les qüestions es van presentar també a la UE i els seus Estats membres perquè expressessin la seva opinió.

Els experts van remetre informes escrits al Tribunal.

10. En el cas de la UE, el president de la Comissió, senyor Barroso, va dirigir una carta al TRP que va arribar durant la primera sessió del Tribunal. El president Barroso es va referir a les conclusions adoptades pel Consell de ministres d'Afers Estrangers del 8 de desembre de 2009 (vegeu annex A).

11. En el cas dels Estats membres, un únic Estat va respondre a la petició del Tribunal. En una carta amb data de 15 de febrer de 2010, Alemanya va fer referència, igual que el president Barroso (vegeu punt anterior), a les conclusions del Consell de desembre de 2009 (vegeu annex B).

12. Si bé que el TRP pren nota d'aquestes missives, lamenta que la resta de països membres de la UE i la mateixa UE s'hagin mostrat reticents a presentar els seus arguments sobre les qüestions que s'han abordat en aquesta primera sessió i que el TRP no hagi pogut beneficiar-se de l'ajuda que li haurien aportat aquests arguments i les proves que els sustentin.

13. La fase escrita del procediment va estar seguida per una fase oral, durant la qual els membres del Tribunal van escoltar les intervencions dels nou experts presentats pel Comitè Organitzador. Es va comptar amb la intervenció dels experts següents:

Madjid Benchikh (Algèria) – Professor de Dret Internacional Públic en la Universitat de Cergy-Pontoise i ex degà de la Facultat de Dret d'Alger

Agnès Bertrand (Bèlgica) – Investigadora i especialista en Orient Mitjà en APRODEV

David Bondia – (Espanya) – Professor de Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals a la Universitat de Barcelona

François Dubuisson (Bèlgica) – Professor de Dret de la Universitat Lliure de Brussel·les

Patrice Bouveret (França) – President de l'Observatori d'Armament

James Phillips (Irlanda) – Advocat

Michael Sfard (Israel) – Advocat

Phil Shiner (Regne Unit) – Advocat

Derek Summerfield (Regne Unit) – Catedràtic honorari de l'Institut de Psiquiatria de Londres

14. Després d'escoltar els seus informes, el Tribunal va escoltar als testimonis següents, també citats pel Comitè Organitzador:

Veronique DeKeyser (Bèlgica) – Diputada del Parlament Europeu

Ewa Jasiewicz (Regne Unit) – Periodista i testimoni de l'operació 'Plom Fos'

Ghada Karmi (Palestina) – Escriptora i doctora en medicina

Meir Margalit (Israel) – Comitè Israelità contra la Demolició de Cases (ICAHN) i regidor de l'Ajuntament de Jerusalem

Daragh Murray (Irlanda) – Assessor jurídic del Centre Palestí de Drets Humans (PCHR), en nom de Raji Sourani (Palestina) – Director del PHCR, que no va poder assistir perquè, en el context del bloqueig general de Gaza i el tancament dels passos fronterers d'Erez i Rafah, les autoritats israelianes i egípcies no li van permetre sortir de la Franja

Raül Romeva (Espanya) – Diputat del Parlament Europeu

Clare Short (Regne Unit) – Parlamentària i ex secretària d'Estat per al Desenvolupament Internacional

Desmond Travers (Irlanda) – Coronel retirat i membre de la Missió d'Investigació de les Nacions Unides que va redactar l'informe Goldstone

Francis Wurtz (França) – Ex diputat del Parlament Europeu

15. El TRP va seguir un procediment que no es correspon amb el de la CIJ ni amb el d'un tribunal penal nacional o internacional, però que està basat en la metodologia mateixa de tota instància judicial en termes d'independència i imparcialitat dels seus membres.

IV. Admissibilitat

16. En l'examen de les relacions de la UE i els seus Estats membres amb Israel, el TRP es pronunciarà sobre una sèrie de suposades violacions del Dret internacional imputades a Israel. L'absència d'Israel en aquest procediment no representa un obstacle a l'admissibilitat dels informes d'experts relatius a aquestes violacions. En pronunciar-se sobre les violacions del Dret internacional presumptament comeses per un Estat que no té representació davant el Tribunal, el TRP no contravé la norma del consentiment entre les parts aplicables davant els òrgans judicials internacionals encarregats de la resolució de controvèrsies entre Estats (vegeu els casos d'*Or amonedat* i *Timor Oriental*, Recull CIJ, 1954 i 1995). La tasca d'aquesta instància no és comparable a la d'una controvèrsia remesa, per exemple, a la CIJ: els fets presentats com a violacions del Dret internacional comeses per Israel en els Territoris Palestins Ocupats han estat qualificats com a tals per l'Assemblea General i el Consell de Seguretat de les Nacions Unides, així com per diversos informes, com els del Comitè Especial encarregat d'investigar les pràctiques israelianes que afectin els drets humans del poble palestí i altres habitants àrabs dels Territoris Ocupats. Així doncs, el Tribunal es limita, en aquesta fase, a cridar l'atenció sobre una sèrie de circumstàncies ja àmpliament constatades per la comunitat internacional.

V. Fonament

17. En aquestes conclusions, el TRP utilitza, en funció del context, els termes Palestina, territoris palestins, territori palestí, territoris palestins ocupats i poble palestí sens perjudici de la sentència que es dicti en l'última sessió.

18. Les conclusions del TRP tractaran, en aquest ordre, els temes següents:
- violacions del Dret internacional comeses per Israel (A.)
 - incompliments de la UE i els seus Estats membres d'algunes normes específiques del Dret internacional (B.)
 - incompliments de la UE i els seus Estats membres d'algunes normes generals del Dret internacional (C.)
 - omissions per part de la UE i els seus Estats membres davant les violacions del Dret internacional comeses per Israel, així com per identificar possibles mesures (D.)

A. Violacions del Dret internacional comeses per Israel

19. Després de prendre nota dels informes dels experts i una vegada escoltats els testimonis citats per aquests, el TRP constata que Israel viola i segueix perpetrant greus violacions del Dret internacional en perjudici del poble palestí. En opinió del TRP, Israel infringeix el Dret internacional amb les conductes descrites a continuació:

- 19.1. en mantenir al poble palestí baix un domini i una subjugació que li impedeix determinar lliurement el seu estatut polític, Israel viola el dret del poble palestí a la lliure determinació, en la mesura en que no pot exercir la seva sobirania en el territori que li pertany ; aquest fet viola la Declaració sobre la concessió de la independència als països i pobles colonials (A/RES 1514 (XV), 14 de desembre de 1960) i totes les resolucions de l'AGNU que reafirmen el dret a la lliure determinació del poble palestí des de 1969 (A/RES 2535 B (XXIV), 10 desembre de 1969, i, *inter alia*, A/RES 3236 (XXIX), 22 de novembre de 1974 i 52/114, 12 de desembre de 1997, etc);

- 19.2. en ocupar territoris palestins des del juny de 1967 i negar-se a abandonar-los, Israel viola les resolucions del Consell de Seguretat que li exigeixen la retirada dels territoris en qüestió (S/RES 242, 22 de novembre de 1967; 338, 22 d'octubre de 1973);
- 19.3. en practicar una política de discriminació sistemàtica envers els palestins que es troben en territori israelià i en els territoris ocupats, Israel comet fets que poden qualificar-se d'*apartheid*; aquests fets comprenen, entre altres:
- tancament dels passos fronterers de la Franja de Gaza i restriccions sobre la llibertat de moviment dels seus habitants;
 - impediment del retorn dels refugiats palestins a la seva llar o terra d'origen;
 - prohibició sobre el lliure ús per part dels palestins d'alguns recursos naturals, com ara els cursos d'aigua de la seva terra;
- 19.4. donat el caràcter discriminatori, pel fet que es basen, *inter alia*, en la nacionalitat dels seus destinataris, el TRP constata que aquestes mesures presenten aspectes comparables a l'*apartheid*, encara que no es derivin d'un règim polític idèntic al que regia a Sud-Àfrica fins al 1994; aquestes mesures estan tipificades com a actes constitutius de delictes per la Convenció Internacional sobre la Repressió i el Càstig del Crim d'Apartheid de 18 de juliol de 1976, que Israel no ha ratificat però el contingut de la qual el vincula en virtut del dret consuetudinari internacional;
- 19.5. en annexionar-se Jerusalem el juliol de 1980 i mantenir aquesta annexió, Israel viola la prohibició d'adquisició d'un territori per la força, tal com va disposar el Consell de Seguretat (S/RES 478, 20 d'agost de 1980);
- 19.6. en construir un Mur a Cisjordània, en territori palestí que ocupa, Israel nega als palestins accés a les seves pròpies terres, contravé els seus drets de propietat i restringeix greument la lliure circulació de la població palestina, amb la qual cosa

infringeix l'article 12 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, del qual Israel n'és part des del 3 d'octubre de 1991; la il·legalitat de la construcció del Mur va ser confirmada per la CIJ en la seva Opinió Consultiva de 9 de juliol de 2004, opinió assumida per l'AGNU en la seva Resolució ES-10/15;

- 19.7. en establir de forma sistemàtica colònies d'assentament a Jerusalem i Cisjordània, Israel viola les normes del Dret internacional humanitari que regulen l'ocupació i, en particular, l'article 49 de l'IV Conveni de Ginebra del 12 d'agost de 1949, al qual Israel està vinculat des del 6 de juliol de 1951. La CIJ va assenyalar aquest punt en l'Opinió Consultiva esmentada;
 - 19.8. en dur a terme una política d'assassinats selectius contra palestins als que qualifica de 'terroristes' sense intentar abans arrestar-los, Israel viola el dret a la vida dels interessats, un dret consagrat en l'article 6 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics;
 - 19.9. en mantenir la Franja de Gaza sota bloqueig, contràriament a les disposicions del IV Conveni de Ginebra del 12 d'agost de 1949 (article 33), que prohibeix el càstig col·lectiu;
 - 19.10. en provocar danys estesos i greus, especialment contra persones i propietats civils, i en utilitzar mètodes de combat prohibits durant l'operació 'Plom Fos' a Gaza (desembre de 2008 – gener de 2009).
- 20.** Encara que la UE i els seus Estats membres no siguin els autors directes d'aquests actes, infringeixen, no obstant això, el Dret internacional i l'ordenament jurídic propi de la UE segons el que ha establert el Tractat de la Unió, en no adoptar les mesures que exigiria la conducta d'Israel o contribuint, directa o indirectament, a aquesta conducta. Entre les

disposicions pertinents recollides pel Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor el desembre de 2009, cal destacar:

“PREÀMBUL¹

CONFIRMANT la seva adhesió als principis de llibertat, democràcia i respecte dels drets humans i de les llibertats fonamentals i de l'Estat de Dret,

Article 2

La Unió es fonamenta en els valors de respecte de la dignitat humana, llibertat, democràcia, igualtat, Estat de Dret i respecte dels drets humans, inclosos els drets de les persones pertanyents a minories. Aquests valors són comuns als Estats membres en una societat caracteritzada pel pluralisme, la no discriminació, la tolerància, la justícia, la solidaritat i la igualtat entre dones i homes.

Article 3

[...]

5. En les seves relacions amb la resta del món, la Unió afirmarà i promourà els seus valors i interessos i contribuirà a la protecció dels seus ciutadans. Contribuirà a la pau, la seguretat, el desenvolupament sostenible del planeta, la solidaritat i el respecte mutu entre els pobles, el comerç lliure i just, l'eradicació de la pobresa i la protecció dels drets humans, especialment els drets del nen, així com a l'estricta respecte i al desenvolupament del Dret internacional, en particular el respecte dels principis de la Carta de les Nacions Unides.

Article 17

1. La Comissió promourà l'interès general de la Unió i prendrà les iniciatives adequades a aquest efecte. Vetllarà per que s'apliquin els Tractats i les mesures adoptades per les institucions en virtut d'aquests. Supervisarà l'aplicació del Dret de la Unió sota el control del Tribunal de Justícia de la Unió Europea. Executarà el pressupost i gestionarà els programes. Exercirà així mateix funcions de coordinació, execució i gestió, de conformitat amb les condicions establertes en els Tractats. A excepció de la política exterior i de seguretat comuna i dels altres casos previstos pels Tractats, assumirà la representació exterior de la Unió. Adoptarà les iniciatives de la programació anual i plurianual de la Unió per tal d'assolir acords interinstitucionals.

¹ Les traduccions de les cites al català no són oficials.

TÍTOL V

DISPOSICIONS GENERALS RELATIVES A L'ACCIÓ EXTERIOR DE LA UNIÓ I DISPOSICIONS ESPECÍFIQUES RELATIVES A LA POLÍTICA EXTERIOR I DE SEGURETAT COMUNA

CAPÍTOL 1

DISPOSICIONS GENERALS RELATIVES A L'ACCIÓ EXTERIOR DE LA UNIÓ

Article 21

1. L'acció de la Unió en l'escena internacional es basarà en els principis que han inspirat la seva creació, desenvolupament i ampliació i que pretén fomentar a la resta del món: la democràcia, l'Estat de Dret, la universalitat i indivisibilitat dels drets humans i de les llibertats fonamentals, el respecte de la dignitat humana, els principis d'igualtat i solidaritat i el respecte dels principis de la Carta de les Nacions Unides i del Dret internacional. La Unió procurarà desenvolupar relacions i crear associacions amb els tercers països i amb les organitzacions internacionals, regionals o mundials que comparteixin els principis esmentats en el paràgraf primer. Propiciarà solucions multilaterals als problemes comuns, en particular en el marc de les Nacions Unides.

2. La Unió definirà i executarà polítiques comunes i accions i s'esforçarà per aconseguir un alt grau de cooperació en tots els àmbits de les relacions internacionals per tal de:

- a) defensar els seus valors, interessos fonamentals, seguretat, independència i integritat;
- b) consolidar i recolzar la democràcia, l'Estat de Dret, els drets humans i els principis del Dret internacional;
- c) mantenir la pau, prevenir els conflictes i enfortir la seguretat internacional, de conformitat amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides, així com amb els principis de l'Acta Final d'Hèlsinki i als objectius de la Carta de París, inclosos els relacionats amb les fronteres exteriors;
- d) donar suport al desenvolupament sostenible en els àmbits econòmic, social i mediambiental dels països en desenvolupament, amb l'objectiu fonamental d'eradicar la pobresa;
- e) fomentar la integració de tots els països en l'economia mundial, entre altres coses mitjançant la supressió progressiva dels obstacles al comerç internacional;

f) contribuir a elaborar mesures internacionals de protecció i millora de la qualitat del medi ambient i de la gestió sostenible dels recursos naturals mundials, per aconseguir el desenvolupament sostenible;

g) ajudar les poblacions, països i regions que s'enfrontin a catàstrofes naturals o d'origen humà; i

h) promoure un sistema internacional basat en una cooperació multilateral sòlida i en una bona governança mundial.

3. La Unió respectarà els principis i perseguirà els objectius esmentats en els apartats 1 i 2 en formular i dur a terme la seva acció exterior en els diferents àmbits coberts pel present títol i per la part cinquena del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, així com els aspectes exteriors de les seves altres polítiques.

La Unió vetllarà per mantenir la coherència entre els diferents àmbits de la seva acció exterior i entre aquesta i les altres polítiques. El Consell i la Comissió, assistits per l'Alt Representant de la Unió per a Afers Estrangers i Política de Seguretat, garantiran aquesta coherència i cooperaran per tal de fer-la efectiva.

B. Incompliments de la UE i dels seus Estats membres de normes específiques de Dret internacional que exigeixen a la UE i els seus Estats membres reaccionar davant les violacions del Dret internacional comeses per Israel

21. Algunes normes del Dret internacional exigeixen a la UE i els seus Estats membres que actuïn per impedir que Israel cometi violacions específiques del Dret internacional. Així,

- pel que fa al dret dels pobles a la lliure determinació, la Declaració sobre les relacions d'amistat de l'AGNU (A/RES 2625 (XXV), 24 d'octubre de 1970) afirma, en el seu quart principi (pàr. 2):

“Tot Estat té el deure promoure, mitjançant acció conjunta o individual, l'aplicació del principi de la igualtat sobirana de drets i de la lliure determinació dels pobles [...], i d'oferir assistència a les Nacions Unides en el compliment de les obligacions que se li encarreguen per la Carta pel que fa a l'aplicació d'aquest principi [...]” (*Recull CIJ*, 2004, pàr. 156)

de la mateixa manera, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966 disposa que:

“Els Estats Parts [...] promouran l'exercici del dret de lliure determinació”;

- pel que fa als drets humans, la mateixa Declaració sobre les relacions d'amistat assenyalava, en el mateix context, (quart principi, pàr.3):

“Tot Estat té el deure de promoure, mitjançant acció conjunta o individual, l'aplicació del principi de la igualtat sobirana de drets i de la lliure determinació dels pobles, de conformitat amb les disposicions de la Carta,” (vegeu també, cinquè principi, pàr. 2);

- a més l'Acord d'Associació Euromediterrània de 20 de novembre de 1995 (*DOCE L 147/1* del 21 de juny de 2000), disposa que:

“Les relacions entre les Parts, així com totes les disposicions del present Acord, es fonamenten en el respecte dels principis democràtics i dels drets humans, que inspira les seves polítiques interiors i exteriors i constitueixen un element essencial del present Acord” (art. 2);

aquesta disposició obliga la UE i els seus Estats membres a garantir que Israel respecti els drets i llibertats fonamentals, i d'ella se'n deriva que, en no fer-ho, la UE i els seus Estats membres contravenen l'acord; com va demostrar el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (TJCE) en el cas *Brita* (TJCE, 25 de febrer de 2010), la legislació de la UE també és aplicable a les relacions de la UE amb Israel; si bé l'Acord d'associació també estipula que això no impedeix que

“una de les Parts contractants prengui les mesures [...] c) que consideri essencials per a la seva seguretat en cas de disturbis interns greus que afectin al manteniment de l'ordre públic, en temps de guerra o de greu tensió internacional que constitueixi una amenaça de guerra, o per tal de complir les obligacions que hagi acceptat a efecte de mantenir la pau i la seguretat internacionals” (art. 76);

el TRP no considera, tanmateix, que aquesta possibilitat concedida a les parts contractants pugui al·legar-se per justificar que la UE i els seus Estats membres no compleixin amb el seu deure de diligència deguda amb l'objectiu de garantir el respecte dels drets humans per l'altra part; ans al contrari: el respecte del deure en qüestió pot contribuir al manteniment de “la pau i la seguretat internacionals”;

- pel que fa al Dret internacional humanitari, l'article 1 comú als quatre Convenis de Ginebra de 1949 disposa que “les Altes Parts Contractants es comprometen a respectar i a fer respectar” els Convenis, tal com va apuntar la CIJ en el cas del Mur:

“D'aquesta disposició es desprèn que qualsevol Estat part en aquest Conveni, formi o no part en un conflicte determinat, té l'obligació de fer que es compleixin les exigències imposades pels instruments en qüestió” (CIJ, *Recull* 2004, pàr. 158);

El comentari oficial del Comitè Internacional de la Creu Roja (d'ara endavant, CICR) posa l'accent en la importància de l'article primer, en assenyalar:

“Es tracta més aviat d'una sèrie de compromisos unilaterals, contrets solemnement davant el món representat per les altres Altes Parts contractants. Cada Estat contreu obligacions amb ell mateix i, al mateix temps, amb els altres. La finalitat del Conveni és tan superior, és tan universalment reconegut com un imperatiu de la civilització, que cal afirmar-lo, tant pel respecte que inspira al mateix Estat signatari com pel respecte que aquest últim espera de l'adversari; en efecte, potser més per la primera raó que per la segona.

Les Parts Contractants no només es comprometen a respectar, sinó també a «fer respectar» el Conveni. Pot semblar una fórmula redundant. Quan un Estat contreu un compromís, aquest compromís s'estén de manera implícita a tots aquells sobre qui exerceix l'autoritat, així com als representants de la seva autoritat; i aquest Estat té l'obligació de dictar les ordres necessàries. Tanmateix, les paraules «i a fer respectar» es

van utilitzar de manera intencionada: amb la finalitat de subratllar i consolidar la responsabilitat de les Parts Contractants.

[...]

A la llum de les consideracions precedents i del fet que les disposicions relatives a la repressió s'han vist considerablement reforçades, cal constatar que l'article primer, lluny de ser una simple clàusula d'estil, ha estat deliberadament revestit de caràcter imperatiu. S'ha de prendre en el seu sentit literal.”

el fet que la UE no sigui part dels Convenis de Ginebra no exclou l'aplicabilitat de les seves normes a la UE; així, en el cas sobre el Mur abans esmentat, la CIJ va considerar que una organització internacional com les Nacions Unides, que tampoc no forma part d'aquests Convenis, hauria d'actuar per garantir el seu respecte. Segons la Cort, les Nacions Unides i

“en especial l'Assemblea General i el Consell de Seguretat, haurien de considerar quines mesures addicionals calen per posar fi a la situació il·legal resultant de la construcció del mur i el règim connex, tenint degudament en compte aquesta Opinió Consultiva.” (CIJ, *Recull 2004*, pàr. 160);

d'altra banda, l'estudi del CICR sobre el Dret internacional humanitari consuetudinari disposa que els Estats:

“En la mesura del possible, hauran d'exercir la seva influència per fer que cessin aquestes violacions [del dret internacional humanitari]” (norma 144);

atès que es tracta d'una norma del Dret consuetudinari, és també aplicable a les organitzacions internacionals.

- A més, i d'acord amb el Dret internacional humanitari, més enllà de l'article 1, els Estats membres de la UE estan sotmesos a obligacions específiques consistents a exercir la jurisdicció universal sobre presumptes responsables de crims, especialment

a la llum de les recomanacions de la Missió d'Investigació de les Nacions Unides per a l'establiment dels fets al conflicte de Gaza en els paràgrafs 1857 i 1975 (a) del seu informe davant la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides de setembre de 2009.²

Aquesta obligació sorgeix pel que fa a la població civil que viu sota l'ocupació en virtut de l'estipulat pels articles 146 i 147 del IV Conveni de Ginebra, que disposen el següent:

“Article 146 - Sancions penals. I. Generalitats

Les Altes Parts Contractants es comprometen a prendre totes les oportunes mesures legislatives per determinar les adequades sancions penals que s'han d'aplicar a les persones que hagin comès, o donat ordre de cometre, una qualsevol de les infraccions greus contra el present Conveni definit en l'article següent.

Cadascuna de les Parts Contractants tindrà l'obligació de cercar les persones acusades d'haver comès, o ordenat cometre, una qualsevol de les infraccions greus, i haurà de fer-les comparèixer davant els seus propis tribunals, independentment de la seva nacionalitat. Podrà també, si ho prefereix, i segons les condicions previstes en la mateixa legislació, lliurar-les perquè siguin jutjades per una altra Part Contractant interessada, si aquesta ha formulat contra ella càrrecs suficients.

Cada Part Contractant prendrà les oportunes mesures perquè cessin, a part de les infraccions greus definides en l'article següent, els actes contraris a les disposicions del present Conveni.

Els inculpats es beneficiaran, en totes les circumstàncies, de garanties de procediment i de lliure defensa, que no podran ser inferiors a les previstes en els articles 105 i següents del Conveni de Ginebra de 12 d'agost de 1949 relatiu al tracte a presoners de guerra.

² <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/12session/A-HRC-12-48.pdf>

Article 147 - II. Infraccions greus

Les infraccions greus a què es refereix l'article anterior són les que impliquen qualsevol dels actes següents, si es cometen contra persones o béns protegits pel Conveni: l'homicidi intencional, la tortura o els tractes inhumans, inclosos els experiments biològics, el fet de causar deliberadament grans patiments o d'atemptar greument contra la integritat física o la salut, la deportació o el trasllat il·legal, la detenció il·legal, el fet de forçar una persona protegida a servir en les forces armades de la Potència enemiga, o el fet de privar-la del seu dret a ser jutjada llegendària i imparcialment segons les prescripcions del present Conveni, la presa d'ostatges, la destrucció i l'apropiació de béns no justificades per necessitats militars i realitzades a gran escala de manera il·lícita i arbitrària.”

Cal apuntar que Àustria, França, Grècia i Itàlia són quatre països europeus que no observen l'article 146 (1), ja que el seu ordenament jurídic nacional no permet que la jurisdicció universal s'exerceixi sobre els presumptes responsables de violacions dels crims enumerats en l'article 147.

Es posa una especial atenció en el fet que l'article 146 no només exigeix que la jurisdicció universal s'apliqui sobre aquells individus amb presumpta responsabilitat penal per infraccions greus, sinó també que, d'acord amb l'article 146 (3), els Estats han de prendre mesures eficaces perquè cessin també les infraccions no greus, que el comentari oficial sobre el Conveni del CICR explica en els termes següents:

“en virtut del present paràgraf, les Parts Contractants han de fer cessar també tots els actes contraris a les disposicions del present Conveni.

La fórmula no és molt precisa. L'expressió «faire cesser», emprada en el text francès, pot donar lloc a diferents interpretacions. En opinió del Comitè Internacional, aquesta fórmula comprèn tot allò que pot fer un Estat per impedir que es cometin o es repeteixin actes contraris al Conveni [...] Tanmateix, queda fora de dubte que es

tracta, en primer lloc, de la repressió d'altres violacions que les infraccions greus enumerades i, només en segon lloc, que es poden prendre mesures administratives per garantir el respecte de les disposicions del Conveni.”

C. Incompliments de la UE i els seus Estats membres de les normes generals de Dret internacional que exigeixen a la UE i els seus Estats membres reaccionar davant les violacions del Dret internacional comeses per Israel

22. Les violacions del Dret internacional comeses per Israel són, sovint, violacions de “normes imperatives” del Dret internacional (*jus cogens*): assassinats selectius que violen el dret a la vida, privació de la llibertat dels palestins en condicions que violen la prohibició de la tortura, violació del dret dels pobles a la lliure determinació, condicions de vida imposades a un poble que constitueixen una forma d'*apartheid*.

23. El caràcter imperatiu d'aquestes normes deriva del seu caràcter inderogable (vegeu pel dret a la vida i la prohibició de la tortura, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, art. 4, pàr. 2, i la Convenció contra la Tortura del 10 de desembre de 1984, art. 2, pàr. 2-3) o del fet que hagin estat equiparades a “normes imperatives” per la doctrina més rellevant, a saber, la Comissió de Dret Internacional (d'ara endavant, CDI) (sobre la prohibició de l'*apartheid* i el respecte del dret dels pobles a la lliure determinació, vegeu el projecte d'articles del CDI sobre la responsabilitat de l'Estat, comentari de l'article 40, *ILC Recull*, 2001, pp. 305-307).

24. Quan presenciem una violació d'aquestes normes, encara que sigui a una distància considerable, els Estats i les organitzacions internacionals no poden romandre passius i indiferents; la CDI, en l'article 41 del seu projecte d'articles sobre la responsabilitat de l'Estat, va adoptar una disposició a aquest efecte:

“1. Els Estats han de cooperar per posar fi, per mitjans lícits, a qualsevol violació greu en el sentit de l'article 40.” [violació d'una norma imperativa de dret internacional]

En el seu comentari, la CDI deixa clar que:

“l'obligació de cooperar s'aplica als Estats independentment de què resultin o no afectats per la violació greu. El que es demana és que, davant les violacions greus, tots els Estats realitzin un esforç conjunt i coordinat per contrarestar els efectes d'aquestes violacions.” (*ILC Recull*, 2001, p. 308).

25. La UE i els seus Estats membres, per tant, tenen el deure de reaccionar, en compliment del Dret internacional, per impedir que s'infringeixin normes imperatives del Dret internacional i per contrarestar les seves conseqüències. En no adoptar les mesures apropiades a aquest efecte, la UE i els seus Estats membres contravenen una obligació elemental de diligència deguda relativa al respecte de les normes més fonamentals del Dret internacional.

26. El TRP considera que aquesta obligació de reacció implica, en virtut dels principis de bona fe i de diligència deguda, el deure de garantir que la reacció contra violacions de normes imperatives del Dret internacional satisfagui el principi d'eficàcia raonable. Per aquest fi, la UE i els seus Estats membres han d'utilitzar totes les vies jurídiques disponibles per garantir que Israel respecti el Dret internacional. El TRP, per tant, insta a una resposta que vagi més enllà de simples declaracions formals de condemna de les violacions del Dret internacional comeses per Israel. Evidentment, el TRP pren nota d'aquestes declaracions, però aquestes no són sinó un primer pas cap al compliment de les obligacions internacionals de la UE i els seus Estats membres, que no estan observant plenament el deure de reacció que els imposen les normes del Dret internacional.

27. Finalment, el TRP vol subratllar que l'obligació de reaccionar davant violacions de normes imperatives del Dret internacional ha d'estar subjecta a una norma de no discriminació i a la inadmissibilitat de dobles criteris; el TRP és perfectament conscient de que els Estats no han tipificat una norma d'equidistància respecte a l'obligació de reacció, però opina que dita norma s'infereix dels principis de bona fe i de la interpretació raonable del Dret internacional: negar-se a admetre-la conduiria, inevitablement, a “un resultat manifestament absurd o irraonable”, una cosa que no admet la Convenció de Viena sobre el dret dels tractats, establert en el seu article 32 (b). En aquestes circumstàncies, el TRP considera que és inacceptable i contrari a la lògica jurídica més amunt esmentada que la UE suspengués, *de facto*, les seves relacions amb Palestina després de l'elecció d'Hamàs en els territoris palestins ocupats i les mantingui amb un Estat que viola el Dret internacional a una escala molt més gran que Hamàs.

D. Les omissions de la UE i els seus Estats membres per a abstenir-se de contribuir a les violacions del Dret internacional comeses per Israel

28. El TRP pren nota de que els informes dels experts posen de manifest formes d'assistència passiva i activa per part de la UE i els seus Estats membres pel que fa a violacions del Dret internacional comeses per Israel. Es posa èmfasi, en concret, sobre les qüestions següents:

- les exportacions d'armes i components d'armes per part d'Estats de la UE cap a Israel, alguns dels quals es van utilitzar al conflicte de Gaza el desembre de 2008 i gener de 2009;
- les exportacions cap a la UE de productes procedents de colònies d'assentament ubicades en territoris ocupats;
- la participació de les colònies d'assentament en programes d'investigació europeus;

- el fet que la UE no denunciés la destrucció per part d'Israel d'infraestructures a Gaza durant l'operació 'Plom Fos';
- el fet que la UE no exigeixi a Israel el compliment de les clàusules relatives al respecte dels drets humans que figuren en els diversos acords d'associació adoptats entre la UE i Israel;
- la decisió de la UE de reforçar les seves relacions amb Israel en el marc de l'Acord d'associació euromediterrània;
- el fet que la UE i els seus Estats membres tolerin determinades relacions econòmiques d'empreses europees amb Israel, que desenvolupen projectes comercials en els territoris ocupats, com ara la gestió de l'abocador de Tovlan a la Vall del Jordà i la construcció d'una línia de tramvia a Jerusalem Est.

29. Perquè aquests fets siguin equiparables a una assistència o a una ajuda il·lícita a Israel, han de complir-se dues condicions: l'Estat que aporta la seva assistència ha de fer-ho amb la intenció de facilitar la comissió del fet il·lícit imputable a Israel i ha d'actuar amb coneixement de causa; l'article 16 del projecte d'articles de la CDI sobre la responsabilitat de l'Estat diu així:

“L'Estat que proporciona ajuda o assistència a un altre Estat en la comissió per aquest últim d'un fet internacionalment il·lícit és responsable internacionalment per prestar aquesta ajuda o assistència si

- a) Ho fa coneixent les circumstàncies del fet internacionalment il·lícit i
- b) El fet seria internacionalment il·lícit si fos comés per l'Estat que presta l'ajuda o assistència.”

En el seu comentari, la CDI precisa que l'Estat que ofereix assistència a l'autor del fet il·lícit ha de tenir la intenció de facilitar la conducta il·lícita i que l'Estat que rep assistència adopta efectivament aquesta conducta; la responsabilitat de l'Estat està compromesa encara que aquesta assistència no hagi estat essencial per a la comissió del fet il·lícit; n'hi ha prou que

aquesta ajuda o assistència “hagin contribuït significativament a aquest fet” (*ILC Recull*, 2001, p. 166). Cal, per això, que l'Estat que presta ajuda o assistència estigui al corrent de que Israel està violant el Dret internacional i que l'ajuda prestada a Israel estigui destinada a possibilitar aquestes violacions.

30. *In casu*, la UE i els seus Estats membres no podrien haver desconegut que certes formes d'assistència a Israel contribuïen o podrien contribuir de manera decisiva a la comissió de certs fets il·lícits per part d'Israel. Aquest seria el cas de:

- exportacions d'equips militars a un Estat que manté des de fa més de 40 anys una ocupació il·legal;
- importacions de productes procedents de colònies d'assentament ubicades en territoris ocupats, sense que les autoritats duaneres dels Estats membres de la UE exerceixin un verdader control de l'origen d'aquests productes, llevat de circumstàncies excepcionals (TJCE, 25 de febrer de 2010, *Brita*), quan l'excepció hauria de convertir-se en regla.
- les proves recollides en un informe publicat en 2005 i reiterades en informes interns redactats per funcionaris de la UE per a organismes de la UE que enumeren fil per randa diverses violacions i que no han estat sinó ignorats per aquests organismes.

En ambdós casos, aquesta conducta va contribuir “significativament” a la configuració dels fets il·lícits comesos per Israel, fins i tot encara que no causessin directament aquests fets, i és raonable assumir que la UE no hauria desconegut aquesta circumstància. En aquests casos, pot considerar-se que la UE ha estat còmplice del fet il·lícit comés per Israel i, per tant, incorre en responsabilitat.

31. La participació de les colònies d'assentament en programes d'investigació europeus, el fet que la UE no denunciés la destrucció per part d'Israel durant l'operació ‘Plom Fos’

d'infraestructures finançades per la UE a Gaza i la proposta de major implementació de les relacions bilaterals entre la UE i Israel són fets caracteritzats per una sèrie d'experts com assistència a Israel en les seves suposades violacions del Dret internacional. La CDI considera que, en aquest tipus de casos, cal examinar “acuradament” si l'Estat acusat d'assistència il·lícita sabia que estava facilitant la comissió d'un fet il·lícit. Segons la CDI:

“Quan s'afirma que l'assistència prestada per un Estat ha facilitat la violació de drets humans per un altre Estat, han d'examinar-se acuradament les circumstàncies concretes de cada cas per determinar si l'Estat que dóna l'assistència sabia que la seva ajuda seria utilitzada per facilitar la comissió del fet internacionalment il·lícit.” (*ILC Recull 2001*, p. 68)

Encara que els fets de la UE i els seus Estats membres no contribueixin directament a les violacions del Dret internacional comeses per Israel, aporten una forma d'aval a la política d'Israel i l'animen a violar el Dret internacional, ja que situen a la UE i als seus Estats membres en un paper d'avaladors. En paraules del Tribunal Penal Internacional per a l'ex Iugoslàvia (TPIY):

“Encara que pot dir-se que qualsevol espectador anima un espectacle – sent el públic element indispensable de tot espectacle –, l'espectador en aquests casos [casos alemanys citats per la Cambra] només va ser trobat còmplice si la seva posició era tal que la seva presència tenia un efecte encoratjador o legitimador notable sobre els fets dels autors.” (TPIY, cas *Furundzija* IT-95-17/1-T, 10 de desembre de 1998, pàr. 232).³

Tal com va apuntar un expert, el silenci de la UE i els seus Estats membres semblen una aprovació tàcita o un senyal d'acceptació de violacions del Dret internacional per part d'Israel. Atès que és inconcebible que la UE i els seus Estats membres desconeguin les violacions del Dret internacional que està cometent Israel, el TRP conclou que els fets en causa constitueixen assistència il·lícita a Israel de conformitat amb l'article 16 anteriorment citat del projecte d'articles de la CDI sobre la responsabilitat de l'Estat.

³ Traducció no oficial.

En aquesta fase del procediment, el TRP exhorta a:

- (i) la UE i els seus Estats membres a complir amb les seves obligacions immediatament posant fi a les violacions detallades en l'apartat C i als incompliments detallats en l'apartat D;
- (ii) la UE, en concret, a aplicar la resolució del Parlament Europeu que exigeix la suspensió de l'Acord d'associació entre la UE i Israel i, d'aquesta manera, posar fi a la impunitat de que Israel ha gaudit fins a la data;
- (iii) els Estats membres de la UE a aplicar la recomanació del paràgraf 1975 (a) de l'Informe de la Missió d'Investigació de les Nacions Unides (Informe Goldstone), relativa a la recopilació de proves i l'aplicació de la jurisdicció universal de presumptes responsables israelians i palestins;
- (iv) els Estats membres de la UE a revocar la condició, al si d'aquests, de que un presumpte responsable sigui resident d'aquest Estat i qualsevol altre impediment al compliment de l'obligació de processar o extradir a presumptes criminals de guerra buscats pels Estats membres;
- (v) els Estats membres de la UE a garantir que les lleis i els procediments pertinents de la jurisdicció universal s'apliquin en la pràctica amb la major eficàcia a través, entre altres coses, de la coordinació i aplicació d'acords sobre cooperació mútua entre Estats en matèria penal, els punts de contacte de la UE sobre delinqüència transfronterera i internacional (EUROPOL i INTERPOL), etcètera;
- (vi) els Estats membres de la UE a no realitzar modificacions que limitarien els efectes de les lleis de jurisdicció universal existent, per garantir que cap Estat membre pugui convertir-se en refugi segur de presumptes criminals de guerra;
- (vii) els Parlaments d'Àustria, França, Grècia i Itàlia a promulgar lleis que, de conformitat amb l'article 146 del IV Conveni de Ginebra, permetin l'exercici de la jurisdicció universal en aquests Estats;
- (viii) individus, grups i organitzacions a prendre totes les mesures al seu abast per aconseguir que la UE i els seus Estats membres respectin les obligacions esmentades, com

l'ús de la jurisdicció universal contra presumptes autors de crims, l'inici de diligències civils, a escala nacional, contra Governos individuals i/o els seus departaments o organismes i empreses privades. Per això, el TRP manifesta la intenció de donar suport i/o fomentar el suport d'estudis per determinar en quins països i jurisdiccions es podrien perseguir amb major eficàcia aquests crims; i

(ix) a que les accions legals actualment en curs en el marc del BDS es reforcin i ampliïn al si de la UE i més globalment.

El Tribunal Russell sobre Palestina insta a la Unió Europea i a tots i cadascun dels seus Estats membres a imposar les sancions necessàries al seu soci, Israel, mitjançant mesures diplomàtiques, comercials i culturals amb vista a posar fi a la impunitat de què es beneficia des de fa dècades. En cas que a la UE li manqui el valor necessari per a això, el Tribunal compta amb els ciutadans i ciutadanes d'Europa per exercir les pressions necessàries mitjançant tots els mitjans apropiats.

VI. Continuació del procediment

32. Aquestes conclusions clausuren la I sessió del TRP a Barcelona. Tal com ha manifestat el Tribunal, aquestes conclusions són provisionals, ja que són fruit d'una avaluació *prima facie* dels fets presentats, sense menyscabament del judici final que el TRP pronunciarà en la seva última sessió. A aquest efecte, el TRP espera que la UE i els seus Estats membres participin més activament en la continuació del procediment fent valer el seu punt de vista per evitar que el TRP extregui conclusions errònies del seu silenci i de la seva absència.